

Р. Қ. ӨМІРБЕКОВА
Н. Қ. МӘТБЕК

ҚАЗАҚ ТІЛІ

Оқу құралы

Алматы 2016

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Р. Қ. Өмірбекова
Н. Қ. Мәтбек

ҚАЗАҚ ТІЛІ

Оқу құралы

Алматы
«Қазақ университеті»
2016

ӘОЖ 811.512.122
КБЖ 81.2 қаз – 923
Ө 44

*Баспаға әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінің
Ғылыми кеңесі және Редакциялық-баспа кеңесі
шешімімен ұсынылған
(№4 хаттама 13 шілде 2016 жыл)*

Пікір жазғандар:

филология ғылымдарының докторы, профессор *Т.С. Тебегенов*
филология ғылымдарының докторы *С. Асылбекұлы*
филология ғылымдарының кандидаты *Р.К. Садықова*

Өмірбекова Р.Қ.

Ө 44 Қазақ тілі: оқу құралы / Р.Қ. Өмірбекова, Н.Қ. Мәтбек.
– Алматы: Қазақ университеті, 2016. – 220 б.
ISBN 978-601-04-2438-8

Философия мамандықтарына арналған бұл оқу құралында тілді меңгерудің С₁ деңгейі қамтылған. С₁ деңгейі тіл үйренушілердің өз мамандығына қатысты тілдік бірліктерді орынды қолдануын, ойларын жүйелі түрде жеткізуін көздейді.

Оқу құралында мамандыққа қатысты ең қажетті деген тақырыптар сұрыпталып, мәтіндер мен коммуникативтік бағыттағы тапсырмалар жүйелі тілді меңгерудің төрт аспектісі арқылы (оқылым, жазылым, айтылым, тілдесім) берілді.

Оқу құралындағы тапсырмалар қатары студенттердің тілін дамыту, тілдік құзыреттілігін жетілдіру, еркін сөйлеуге жетелеу және мемлекеттік тілдің қадір-қасиетін жете таныту мақсатында туындаған.

Еңбек студенттерге, магистранттарға, оқытушыларға арналған.

**ӘОЖ 811.512.122
КБЖ 81.2 қаз – 923**

ISBN 978-601-04-2438-8

© Өмірбекова Р.Қ., Мәтбек Н.Қ., 2016
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, 2016

АЛҒЫ СӨЗ

Қазіргі таңда еліміздің егемендікке қол жеткізуі әлеуметтік экономикалық және мәдени дамуымызға көптеген оң өзгерістер әкелді. Әсіресе жоғары оқу орындарында оқыту мазмұнының жаңаша өзгеруі, білім берудің жаңа технологияларын оқу үрдісіне енгізу басты талаптардың бірі болып отыр.

Ұсынылып отырған оқу құралы философия факультетінің студенттеріне арналған. Оқу құралының мақсаты – ауызекі сөйлеу тілі қалыптасқан студенттердің қазақша сөйлеуін одан әрі дамыту, жазу дағдысын қалыптастыру, кәсіби лексикасын байыту.

Студентке берілген мәтіннің мазмұнын айту, пікір білдіру, қазақша өз ойын еркін жеткізу дағдыларын қалыптастыру міндеттеледі. Қазақ тілін студенттердің болашақ мамандығымен байланыстыру олардың тілге деген қызығушылығын арттырары сөзсіз.

Бұл оқу құралында орта ғасырларда отандық философияда ерекше орын алатын тұлғалар мен қазақ халқының ақын-жырауларының аса көрнекті өкілдері туралы мәтіндер берілді. XV-XVIII ғасырларда дүниеге келген философиялық ой-толғамдар жыраулық дәстүрде таралып өмір сүрген. Адамның ақыл-ойымен қатар, оның сана-сезіміне өзінің зор әсерін тигізетін мәтіндердің ауқымы да көлемді болып алынды. Ондағы мақсатымыз – мәтіндерді меңгере отырып студенттердің философиялық сараптау жасауына мүмкіндік туғызып, халқымыздың мыңдаған жылдық тереңдікке кететін руханиятын, ділін, дінін, дүние-сезімдерін тануларына үлес қосу.

МАЗМҰНЫ

АЛҒЫ СӨЗ.....	3
1-сабақ. Қазақстан Республикасы.....	5
2-сабақ. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті	8
3-сабақ. Мемлекеттік Рәміздер	12
4-сабақ. Қазақстан Республикасындағы мерекелер.....	16
5-сабақ. ҚР Конституциясы – Ата Заң	19
6-сабақ. Ата Заң. «Адам және азамат» (14, 15, 17-баптар).....	23
7-сабақ. Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі.....	26
8-сабақ. Қазақ тілі	30
9-сабақ. Әбу Насыр әл-Фараби	35
10-сабақ. Ахмед Йүгінеки	41
11-сабақ. Сопылық философия.....	48
12-сабақ. Қожа Ахмет Ясауи.....	52
13-сабақ. Бұқар жырау	57
14-сабақ. Асан қайғы	62
15-сабақ. Анарыс баба	67
16-сабақ. Ислам. Ислам діні туралы түсінік.....	72
17-сабақ. Мұхаммед – ислам мен халифаттың негізін салушы.....	77
18-сабақ. Шоқан Уәлиханов.....	82
19-сабақ. Абай Құнанбайұлы	90
20-сабақ. Абайдың алтыншы қара сөзі	100
21-сабақ. Абайдың он жетінші қара сөзі.....	105
22-сабақ. Абайдың отызыншы қара сөзі.....	110
23-сабақ. Шәкәрім Құдайбердіұлы.....	114
24-сабақ. Мағжан Жұмабаев	124
25-сабақ. Мағжан Жұмабаевтың психологияға қатысты ойлары	128
26-сабақ. Шалкиіз	134
27-сабақ. Шортанбай Қанайұлы	140

Мазмұны

28-сабақ. Мұрат Мөнкеұлы	144
29-сабақ. Міржақып Дулатов	149
30-сабақ. Халел Досмұхамедов	153
31-сабақ. Мұсылмандар сенімінің негізі – Сүннет.....	158
32-сабақ. Сұлтанмахмұт Торайғыров.....	164
33-сабақ. Ана тілінің адам психологиясынан алатын орны.....	170
34-сабақ. Халық қаһарманы – Бауыржан Момышұлы	174
35-сабақ. Бауыржан Момышұлы – Қазақстандағы әскери психологияның негізін қалаушы.....	179
36-сабақ. Нәзіпа Құлжанова.....	184
37-сабақ. Ұлттың ұлы жазушысы – Мұхтар Әуезов.....	189
38-сабақ. Мұсылман мейрамдары	199

ӨЗ БЕТІМЕН АУДАРУҒА АРНАЛҒАН МӘТІНДЕР	201
---	-----

БИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ ТІЗІМ.....	217
----------------------------	-----

Оқу басылымы

*Өмірбекова Роза Қалдыбекқызы
Мәтбек Нұрсұлу Құрманбекқызы*

ҚАЗАҚ ТІЛІ

Оқу құралы

Редакторы *Б. Мырзақұл*
Компьютерде беттеген және
мұқабасын көркемдеген *Ғ. Қалиева*

Мұқабаны безендірудегі сурет
www.info.com сайтынан алынды

ИБ №10060

Басуға 11.10.2016 жылы қол қойылды. Пішімі 60x84 ¹/₁₆.
Көлемі 13,75 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс. Тапсырыс №4377.
Таралымы 130 дана. Бағасы келісімді.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.